Berenschot

Gedragscode gemeente Hoorn

DONDERDAG 23 MAART 2023

Vertrouwelijk

GEDRAGSCODE HOORN

Introductie

Achtergrond

- Onlangs verschillende sessie over morele oordeelsvorming
- Vervolg: nieuwe gedragscode voor raads- en commissieleden (huidige dateert uit 2014)

Doel van vanavond

- In gesprek over de contouren voor de gedragscodes en ophalen van input

GEDRAGSCODE HOORN

Programma (20:00-22:00 uur)

1. **Setting the scene:** Hoe ziet een gedragscode eruit?

2. **Algemeen advies op proces van Berenschot:** Bespreken hoe om te gaan met mogelijke overtredingen en elkaar aan te spreken op gedrag

3. **Inhoudelijke bepalingen:** Per thema bespreken wat wettelijke kaders, landelijke ontwikkelingen en Hoornse kaders zijn en hoe jullie erin staan

4. **Vorm van de gedragscodes**: Toon, schrijfstijl etc.

5. **Vervolgproces en afsluiting**

Berenschot

Doorkijkje naar de gedragscode

Vertrouwelijk

GEDRAGSCODE HOORN

Doorkijkje naar de gedragscodes: hoe ziet zo'n document eruit?

- **Inleiding**: visie op integriteit
  - *Eventueel: beschrijven kernwaarden*

- **Algemene bepalingen**: voor wie geldt de code en waar staat die?

- **Inhoudelijke bepalingen**: normen per thema uitgewerkt (belangenverstrengeling, nevenfuncties, omgang met informatie, omgang met elkaar etc.)
  - *Eventueel: casuïstiek en voorbeelden*

- **Procesmatige bepalingen**: over de uitvoering van de gedragscode
  - *Eventueel: het bespreekbaar maken van gedrag*
  - *Eventueel: aandacht voor de gedragscode*

Berenschot

Algemeen advies Berenschot op proces

Vertrouwelijk

GEDRAGSCODE HOORN

Procesmatige bepalingen

Onderstaande procesmatige bepalingen kunnen in de gedragscodes worden opgenomen:

~~1. Omgang met vermoeden integriteitsschending~~

2. Het bespreekbaar maken van gedrag
3. Aandacht voor de gedragscode

NB. Er is een los meldingsprotocol voor het (vermoeden van) een integriteitsschending en het (vermoeden van) een misstand.

GEDRAGSCODE HOORN

2. Bespreekbaar maken van gedrag

Wettelijke kaders en landelijke ontwikkelingen

We zien steeds vaker dat gedragscodes afspraken bevatten over het elkaar aanspreken op gedrag. Bijvoorbeeld over:

- Twijfel over hoe een nog niet ondernomen handeling van een ander raadslid zich verhoudt tot de gedragscode
- Vinden dat de omgangsvormen zijn geschonden of dat er sprake is van grensoverschrijdend gedrag

Hoornse kaders

Nog geen

***Bespreekpunten**:*
Willen we in de gedragscode bepalingen opnemen over elkaar aanspreken op gedrag?

***Advies Berenschot**:*
Neem een escalatieladder op (zie volgende slide).

B

GEDRAGSCODE HOORN

Voorbeeld escalatieladder

Het raadslid twijfelt over hoe een (nog niet ondernomen) eigen handeling zich verhoudt tot de gedragscode

- Het raadslid is transparant over zijn/haar twijfels of dilemma en treedt hierover in overleg.
- In eerste instantie ligt het voor de hand dit binnen de fractie te doen. Als de twijfels blijven bestaan, treedt het raadslid in overleg met de burgemeester en/of griffier. Hij/zij adviseert het betreffende raadslid over hoe de (nog niet ondernomen) eigen handeling zich verhoudt tot de gedragscode.
- Indien geen sprake is van een schending van de gedragscode dan wordt in onderling overleg besloten of de casus, ter lering, wordt ingebracht in het fractievoorzittersoverleg.
- Indien mogelijk sprake is van een integriteitsschending dan treedt het meldingsprotocol in werking.

Het raadslid twijfelt over hoe een nog niet ondernomen handeling van een ander raadslid zich verhoudt tot de gedragscode

- Het raadslid spreekt de persoon in kwestie aan of stelt hem/haar hierover een vraag.
- Als de twijfels daarmee niet worden weggenomen ligt het voor de hand deze twijfels te bespreken met de fractievoorzitter van het betreffende raadslid.
- Als de twijfels daarmee nog steeds niet worden weggenomen of wanneer bespreking met de fractievoorzitter niet voor de hand ligt dan stapt het raadslid naar de burgemeester en/of griffier om zijn of haar twijfels te bespreken. Bij voorkeur gezamenlijk met het betreffende raadslid. De griffier en/of burgemeester beoordeelt of mogelijk sprake zal zijn van handelen in strijd met de gedragscode en/of andere regelgeving op het gebied van integriteit.
- Afhankelijk van deze beoordeling wordt door de griffier en/of burgemeester met het betreffende raadslid gesproken.

Het raadslid vermoedt dat door een raadslid is gehandeld in strijd met de gedragscode

- Het raadslid spreekt het betreffende raadslid of diens fractievoorzitter op zijn of haar handelen aan tenzij dit redelijkerwijs niet van het raadslid verwacht kan worden.
- Wanneer het vermoeden blijft bestaan meldt het raadslid zich met dit vermoeden bij de griffier en/of burgemeester. In het geval van een schriftelijke melding treedt het meldingsprotocol in werking.

Het raadslid vindt dat de omgangsvormen zijn geschonden of dat er sprake is van grensoverschrijdend gedrag

- Het raadslid spreekt het betreffende raadslid aan op zijn of haar gedrag. Bij voorkeur buiten de raadsvergadering. Als dit niet tot een bevredigende uitkomst leidt dan ligt het voor de hand het gedrag van het betreffende raadslid te bespreken met diens fractievoorzitter.
- Leidt dit niet tot een bevredigende uitkomst dan bespreekt het raadslid het gedrag van het betreffende raadslid met de burgemeester of griffier. In overleg wordt besloten hoe hiermee om te gaan. Mogelijkheden zijn:
  - De burgemeester nodigt de raadslid uit voor een gezamenlijk gesprek, al dan niet in aanwezigheid van de fractievoorzitter(s)
  - De burgemeester gaat in gesprek met het betreffende raadslid.
  - Het gedrag wordt geagendeerd in het fractievoorzittersoverleg
- Het staat het raadslid vrij een melding in te dienen van een vermoeden van een schending van de gedragscode.

GEDRAGSCODE HOORN

3. Aandacht voor de gedragscode

Wettelijke kaders en landelijke ontwikkelingen

Modelgedragscode VNG:

- Op voorstel van de burgemeester maakt de gemeenteraad afspraken over de periodieke bespreking van het onderwerp integriteit in zijn algemeenheid en van de gedragscode in het bijzonder.
- De hierboven genoemde afspraken worden vastgelegd in een bijlage die onderdeel uitmaakt van de gedragscode.

Naast een periodieke bespreking kunnen er ook afspraken gemaakt worden over het evalueren van de inhoud en de werking van de gedragscodes.

Hoornse kaders

Nog geen.

***Bespreekpunten**:*

Willen we in de gedragscode bepalingen opnemen over aandacht houden voor de gedragscode?

***Advies Berenschot**:*

Neem afspraken op over de periodieke bespreking van het onderwerp integriteit, op voorstel van de burgemeester. Neem ook op dat de code regelmatig te evalueren en updaten.

Berenschot

Inhoudelijke bepalingen

Vertrouwelijk

GEDRAGSCODE HOORN

Inhoudelijke bepalingen

De inhoudelijke thema's die vaak in gedragscodes staan zijn:

1. Omgang met belangen
2. Nevenfuncties
3. Omgang met informatie (informatieplicht, geheimhouding, desinformatie etc.)
4. Geschenken, faciliteiten, diensten, excursies, evenementen en reizen
5. Omgangsvormen binnen en buiten de (commissie)raadsvergaderingen

→ *Voor elk thema de vraag: Wat moet erbij en wat kan eraf?*

GEDRAGSCODE HOORN

1. Omgaan met belangen

Wettelijke kaders en landelijke ontwikkelingen

- Deelname aan beraadslaging en stemming: is voor raadsleden niet toegestaan bij:
  - een aangelegenheid die hem rechtstreeks of middellijk persoonlijk aangaat of waarbij hij als vertegenwoordiger is betrokken;
  - de vaststelling of goedkeuring der rekening van een lichaam waaraan hij rekenplichtig is of tot welks bestuur hij hoort (Gemeentewet, artikel 28).
- Verboden handelingen: raadsleden mogen in geschillen, waar de gemeente partij is, niet als advocaat, adviseur of gemachtigde werkzaam zijn. Ook bepaalde overeenkomsten, waar de gemeente partij is, mogen zij niet rechtstreeks of middellijk aangaan (Gemeentewet, artikel 15).
- Onverenigbare functies: raadslidmaatschap sluit het hebben van een aantal andere functies uit (Gemeentewet, artikel 13).

Hoornse kaders en toevoegingen

Bepalingen uit de oude gedragscode:

- Een bestuurder doet opgave van zijn financiële belangen.
- Bij privaat-publieke samenwerkingsrelaties voorkomt een bestuurder (de schijn van) bevoordeling
- Een oud-bestuurder wordt in het eerste jaar uitgesloten van betaalde werkzaamheden voor de gemeente
- Een bestuurder neemt geen producenten of diensten aan van een aanbieder die zijn onafhankelijke positie kan beïnvloeden

***Bespreekpunten**:*

Wat moet erbij en wat kan eraf?

***Advies Berenschot**:*

Neem de bepalingen over deelname en aan beraadslaging en stemming over en voeg een korte toelichting op het begrip belangenverstrengeling toe. Neem als daar behoefte aan is de verboden handelingen en onverenigbare nevenfuncties op in de code.

GEDRAGSCODE HOORN

2. Nevenfuncties

Wettelijke kaders en landelijke ontwikkelingen

Op grond van artikel 12 Gemeentewet dienen leden van de raad openbaar te maken welke andere functies zij vervullen naast het raadslidmaatschap. Dit moet terstond na de benoeming als raadslid of aanvaarding van een nieuwe nevenfunctie.

Modelgedragscode VNG (in lijn met Gemeentewet, artikel 12):

- Het raadslid levert de griffier de informatie aan over de (neven)functies die openbaar gemaakt moeten worden bij aanvang van het raadslidmaatschap, dan wel binnen één maand na aanvaarding van de (neven)functie en geeft hem de wijzigingen daarin door.
- De informatie betreft in ieder geval de omschrijving van de (neven)functie, de organisatie voor wie de (neven)functie wordt verricht, of het al dan niet een (neven)functie betreft uit hoofde van raadslidmaatschap en of de (neven)functie bezoldigd of onbezoldigd is.
- De griffier legt hiervoor een register aan en beheert dit register. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.

Hoornse kaders en toevoegingen

Bepalingen uit de oude gedragscode:

- Een bestuurder vervult geen nevenfuncties die een risico vormen voor een integere invulling van de politieke functie.
- Een politieke ambtsdrager geeft voor de openbaarmaking van zijn nevenfuncties en ‘qualitate qua’ nevenfuncties aan welke functies en welke organisaties het betreft, welk tijdsbeslag het betreft en of de functies bezoldigd of onbezoldigd zijn.
- Een politieke ambtsdrager behoudt geen inkomsten uit een ‘qualitate qua’ nevenfunctie.
- De kosten die een politieke ambtsdrager maakt in verband met ‘qualitate qua’ nevenfuncties, worden vergoed door de instantie waar de functie wordt vervuld

***Bespreekpunten**:*

Wat moet erbij en wat kan eraf?

***Advies Berenschot**:*

Neem de wettelijke kaders over.

GEDRAGSCODE HOORN

3. Omgang met informatie

Wettelijke kaders en landelijke ontwikkelingen

- Informatieplicht: het college moet de raad alle inlichtingen geven die hij nodig heeft voor de uitoefening van zijn taak. Het betreft zowel een actieve als een passieve informatieplicht. Ook als individuele volksvertegenwoordigers informatie vragen moet dit worden verstrekt (Gemeentewet, artikel 169).
- Geheimhouding: Informatie waarvan je als raadslid het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden mag niet met derden worden gedeeld (Awb, artikel 2:5).

Modelgedragscode VNG:

- Het raadslid gaat zorgvuldig en correct om met de informatie waarover hij uit hoofde van zijn lidmaatschap van de raad beschikt en zorgt ervoor dat vertrouwelijke en geheime informatie veilig wordt bewaard.
- Het raadslid maakt niet ten eigen bate of ten bate van derden gebruik van in de uitoefening van het ambt verkregen (nog) niet openbare informatie.

Hoornse kaders en toevoegingen

Bepalingen volgend uit de oude gedragscode (2011):

- Een bestuurder gaat zorgvuldig en correct om met informatie waarover hij uit hoofde van zijn ambt beschikt. Hij zorgt ervoor dat stukken met vertrouwelijke gegevens veilig worden opgeborgen en dat computerbestanden beveiligd zijn.
- Een bestuurder houdt geen informatie achter.
- Een bestuurder verstrekt geen informatie die vertrouwelijk of geheim is.
- Een bestuurder maakt niet ten eigen bate of ten bate van zijn persoonlijke betrekkingen gebruik van in de uitoefening van het ambt verkregen informatie.
- Een politiek ambtsdrager gaat verantwoord om met de e-mail- en internetfaciliteiten alsmede met de sociale media van de gemeente, de provincie of het waterschap.

***Bespreekpunten**:*
Wat moet erbij en wat kan eraf?

***Advies Berenschot**:*
Neem de wettelijke kaders over en voeg een bepaling toe over het gebruik van op feiten gebaseerde informatie tijdens de vergaderingen.

GEDRAGSCODE HOORN

4. Geschenken, faciliteiten, diensten, excursies, evenementen en reizen

Wettelijke kaders en landelijke ontwikkelingen

Eed of belofte: Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Modelgedragscode VNG:

- Bepalingen over het aannemen van geschenken, faciliteit en diensten (o.a. de grens van €50 euro, aanleggen register van geschenken boven de €50 euro en niet ontvangen op huisadres).
- Bepalingen over deelname aan excursies en evenementen op uitnodiging van derden.
- Bepalingen over buitenlandse reizen op uitnodiging van derden.

***Bespreekpunten**:*
Wat moet eraf en wat kan erbij?

***Advies Berenschot**:*
Houd de bepalingen uit de oude gedragscode. Neem als daar behoeft aan is een tweetal korte bepalingen op over excursies, evenementen en/of buitenlandse reizen.

Hoornse kaders en toevoegingen

Bepalingen uit de oude gedragscode:

- Een politieke ambtsdrager accepteert geen geschenken, faciliteiten of diensten indien zijn onafhankelijke positie hierdoor kan worden beïnvloed.
- Geschenken en giften die een bestuurder uit hoofde van zijn functie ontvangt, worden gemeld.
- Geschenken en giften die een politieke ambtsdrager uit hoofde van zijn functie ontvangt en die een geschatte waarde van meer dan €50 vertegenwoordigen, zijn eigendom van de gemeente. Er wordt een gemeentelijke bestemming voor gezocht. Geschenken en giften met een geschatte waarde van minder dan €50 kunnen worden behouden.
- Een politieke ambtsdrager ontvangt geen geschenken en giften op een privéadres. Indien dit toch gebeurt, meldt de ontvanger dit in het bestuursorgaan waarvan hij deel uit maakt. Het bestuursorgaan neemt een besluit over de bestemming van het ontvangen goed.
- Aanbiedingen voor privé-werkzaamheden of kortingen op privé-goederen, die een gevolg zijn of kunnen zijn van het vervullen van het ambt worden niet geaccepteerd.

GEDRAGSCODE HOORN

5. Omgangsvormen

Wettelijke kaders en landelijke ontwikkelingen

Voorbeelden van bepalingen uit andere gedragscodes zijn:

- Het college- of raadslid voert het debat op de inhoud en speelt niet op de persoon.
- Het college- of raadslid houdt zich tijdens vergaderingen aan het reglement van orde en volgt de aanwijzingen van de voorzitter op.
- Het college- of raadslid laat zich zowel tijdens vergaderingen als in het openbaar in woord, gebaar en geschrift niet onnodig grievend uit over collegeleden of collega-raadsleden.
- Het college- of raadslid onthoudt zich van grensoverschrijdend gedrag.

Hoornse kaders en toevoegingen

Bepalingen uit de oude gedragscode:

- Een politieke ambtsdrager onthoudt zich in en buiten openbare vergaderingen van beledigingen, laster en leugens.
- Een politieke ambtsdrager draagt er zorg voor dat de toonzetting van zijn beweringen binnen en buiten openbare vergaderingen niet geschiedt in persoonlijk grievende bewoordingen.
- Naderhand onjuist gebleken beweringen worden door de betrokken ambtsdrager publiekelijk gerectificeerd.
- In openbare vergaderingen spreekt men elkaar aan in de beleefdheidsvorm en via de voorzitter als handhaver van de orde.

***Bespreekpunten**:*
Wat moet erbij en wat kan eraf?

***Advies Berenschot**:*
Neem de wettelijke kaders over en maak onderscheid tussen tijdens *de (commissie)raadsvergadering en* buiten *de (commissie)raadsvergadering (bijv. over sociale media).*

Berenschot

Vorm

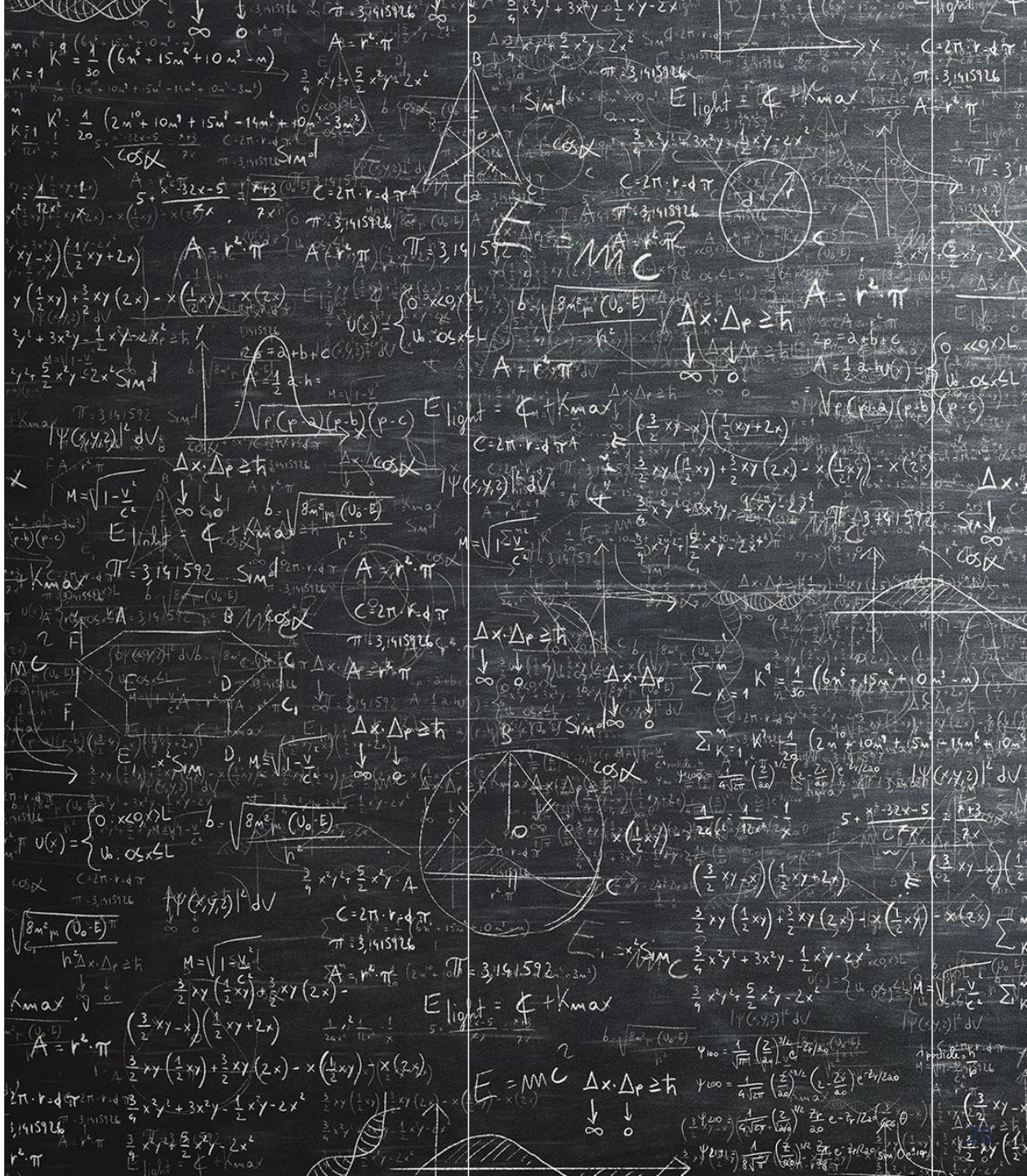

GEDRAGSCODE HOORN

Vorm

- Toon en schrijfstijl (uitgebreid/beknopt, actief/passief opgeschreven, vanuit perspectief van het raadslid etc.)

- Wel of geen casuïstiek en voorbeelden opnemen in de gedragscode?

Berenschot

Vervolgproces en afsluiting

Vertrouwelijk

GEDRAGSCODE HOORN

Vervolgproces

- Hoe willen jullie betrokken worden bij het opstellen van de gedragscode?

- Procesvoorstel:
  - Eerste versie bespreken in presidium of klankbordgroep
  - Concept gedragscode bespreken met de gehele raad
  - Definitieve gedragscode ter vaststelling voorleggen aan de raad

